

AKADEMIA NAUK STOSOWANYCH W KONINIE
АКАДЕМІЯ ПРИКЛАДНИХ НАУК У КОНІНІ
UNIWERSYTET NARODOWY W UŻHORODZIE
УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
POŁUDNIOWO-WSCHODNI INSTYTUT NAUKOWY W PRZEMYSŁU
ПІВДЕННО-СХІДНИЙ НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ У ПЕРЕМИШЛІ
ХЕРСОНСЬКИЙ ФАКУЛЬТЕТ ОДЕСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
CHERSONSKI WYDZIAŁ ODESKIEGO UNIWERSYTETU
SPRAW WEWNĘTRZNYCH

**ROZWÓJ NOWOCZESNEJ EDUKACJI I NAUKI –
STAN, PROBLEMY, PERSPEKTYWY
TOM XIV: WYMIARY ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU
W TEORII I W PRAKTYCE**

**Pod redakcją:
Jan Grzesiak, Ivan Zymomyra, Vasyl Ilnytskyj**

**РОЗВИТОК СУЧАСНОЇ ОСВІТИ І НАУКИ:
РЕЗУЛЬТАТИ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ
TOM XIV: ВИМІРИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ
В ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИЦІ**

**За редакцією:
Ян Гржесяк, Іван Зимомря, Василь Ільницький**

Konin – Użhorod – Przemyśl – Cherson
2023

Конін – Ужгород – Перемишль – Херсон
2023

УДК 371.1:001(08)
ББК 74.04я43
Р 64

Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Том XIV: Виміри сталого розвитку в теорії та практиці / [Ред.: Я. Гжесяк, І. Зимомря, В. Ільницький]. Конін – Ужгород – Перемишль – Херсон: Посвіт, 2023. 182 с.

Rozwój nowoczesnej edukacji i nauki – stan, problemy, perspektywy. Tom XIV: Wymiary zrównoważonego rozwoju w teorii i w praktyce / [Red.: J. Grzesiak, I. Zymomyra, W. Ilnytskyj]. Konin – Użhorod – Przemyśl – Chersoń: Poswit, 2023. 182 s.

ISBN 978-617-8003-18-0

Видання містить матеріали, що лягли в основу доповідей XIV-ї Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи». Молоді та досвідчені науковці висвітлюють актуальні питання в галузях педагогіки, психології, мовознавства та літературознавства, мистецтвознавства, історичних, суспільних та природничих наук, туризму, фізичного виховання та реабілітації. Матеріали стануть корисними для широкої наукової громадськості, викладачів, аспірантів, студентів.

УДК 371.1:001(08)
ББК 74.04я43

Kolegium redakcyjne:

dr hab., prof. **J.Grzesiak**; dr hab., prof. **I.Zymomyra**; dr hab., prof. **M.Zymomyra**; dr hab., prof. **V.Halunko** (executive editor); dr hab., prof. **W.Ilnytskyj**; dr hab., zw. prof. **R.Kalinowski**; dr hab., prof. **J.Kuzmenko**; dr hab., prof. **O.Dobrowolska**; dr hab., prof. **T.Mishenina**; dr hab., prof. **K.Nowakowska**; dr hab., prof. **A.Peczarskyj**; dr hab., prof. **K.Żuchelkowska**; dr **R.Żowtani**; dr **O.Zymomyra**.

Redakcyjna kolegia:

д-р габ, проф. **Я.Гжесяк**; д-р філол. н., проф. **І.Зимомря**; д-р філол. н., проф. **М.Зимомря**; д-р юрид. н., проф. **В.Галуцько** (відповідальний секретар); д-р іст. н., проф. **В.Ільницький**; д-р габ, проф. **Р.Каліновскі**; д-р пед. н., проф. **Ю.Кузьменко**; д-р філол. н., проф. **О.Добровольська**; д-р пед. н., проф. **Т.Мішеніна**; д-р габ, проф. **К.Новаковська**; д-р філол. н., проф. **А.Печарський**; д-р габ. **К.Жухелковська**; канд. філол. н., доц. **Р.Жовтані**; канд. філол. н., доц. **О.Зимомря**.

Recenzenci:

dr hab., prof. Zenon Jasiński
dr hab., prof. Ihor Dobriański

Recenzenti:

д-р габ., проф. Зенон Ясінські
д-р педагогічних наук, проф. Ігор Добрянський

ISBN 978-617-8003-18-0

© Я. Гжесяк, І. Зимомря, В. Ільницький, 2023
© Посвіт, 2023

ФІЛОЛОГІЯ. СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ

Бокшань Г. Міфологізація мотиву свободи у збірці есеїв Ольги Токарчук «Szuly narrator»	110
Драбов Н. Деякі особливості процесу усного перекладу та культура мовлення.....	111
Есенова Е. Види лексичної інтерференції.....	113
Зютотгга І. The Phenomenon of Intercultural Dialogization in German-Language Literature.....	116
Лях Т. Танець як маркер метафізичного в українській новелі ХХ століття.....	118
Малинка Ю. Вивчення англійської мови як засобу формування комунікативної компетентності у студентів.....	121
Мишеніна Т. Архітектоніка художнього портретування Михайла Стельмаха.....	123
Рак О. Контрастивний підхід в роботі над лексикою як один із основних шляхів формування фахових мовленнєвих компетенцій.....	125
Стех Я. Плоди сподвижницької діяльності.....	129
Цалапова О. Секуляризація страшного в сучасній українській літературі для дітей.....	130
Яровенко Т. Симбіоз філології та історії як основа державотворчого змісту діаспорної гуманітаристики.....	133

СУСПІЛЬНІ НАУКИ. ПРИРОДНИЧІ НАУКИ

Барабаш К. Акцентування на аксіологічних цінностях фізичної культури в роботі з батьками дітей з особливими потребами.....	137
Габчак Н., Габчак С. Туристично-рекреаційний потенціал Карпатського регіону в межах України.....	138
Горбняк-Юліна Л., Яворівський Р., Худик С. Знахідки <i>Pulsatilla grandis</i> Wender. на території Тернопільської області.....	142
Думанський Р., Куліш О. Проблема домашнього насильства над дітьми.....	143
Кузьменко Ю., Ворогушина А. Особливості виїзду за кордон в умовах воєнного стану.....	146
Музиченко О. Інвазійні види рослин у флорі Ківерцівського національного природного парку «Цуманська пуща».....	148
Павліченко Є. Шляхи удосконалення законності в публічному управлінні.....	149
Пилипишин М. Глобальні загрози сьогодення та їх вплив на здоров'я людини.....	152
Галуцько В., Подвиженко Д. Законодавство України у сфері обігу електронних грошей.....	154

6. Костащук В.І. Мета відвідування як прояв мотивації розвитку міжнародного туризму (на прикладі Чернівецької області). *Географія, економіка і туризм: національний та міжнародний досвід. Матеріали VII міжнародної конференції*. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2013. С. 229–233.

7. URL: <https://zakarpatt-rada.gov.ua/dryge-dihannya-yevroregiony/>

8. URL: <http://surl.li/eyjtp>

Леся ГОРБНЯК-ЮЛІНА

(Кам'янець-Подільський, Україна)

Руслан ЯВОРІВСЬКИЙ, Соломія ХУДИК

(Тернопіль, Україна)

ЗНАХІДКИ *PULSATILLA GRANDIS WENDER.* НА ТЕРИТОРІЇ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Pulsatilla grandis Wender. (сон великий) – багаторічна трав'яна рослина від 10 до 40 см заввишки, що належить до родини Жовтецеві (*Ranunculaceae*). *P. grandis* є рідкісним видом, занесеним до «Червоної книги України. Рослинний світ (2009)» з категорією «вразливий» та у Додаток I Бернської конвенції [4; 8]. Ареал сону великого охоплює територію Центральної Європи, північна межа його поширення проходить через Німеччину, а східна – через Україну [2]. Як відомо, найбільш вразливими до антропогенного впливу є види, котрі знаходяться на межі своїх ареалів, тому в Україні через діяльність людини популяції сону великого поступово стають менш чисельними, фрагментуються, а інколи й взагалі зникають.

На території Тернопільської області популяції *P. grandis* охороняються у Національних природних парках «Дністровський каньйон» і «Кременецькі гори», а також у кількох заказниках. Проте, охоронний статус територій, на яких зростають популяції сону великого, далеко не завжди вберігає ці високо декоративні рослини від зривання чи викопування населенням з метою використання у приватному озелененні або збирання на букети, тому для захисту популяцій *P. grandis* потрібний систематичний моніторинг їхнього стану.

Загалом, на території Тернопільщини виявлено 20 популяцій *P. grandis*. У межах Кременецького району зареєстровано 2 місцезростання цієї рослини: на горі Маслятин [9] та в околицях м. Кременець [1] (останній не підтверджений); у Тернопільському районі відомо 9 місцезростань: с. Гнильче [3] (за останні 50 років цей локалітет не підтверджений), між селами Куряни, Демня і Гутисько, Голицький ботанічний заказник загальнодержавного значення [3; 7], околиці с. Раковець [6], с. Рогачин, урочище «Долини», лучно-степовий схил з південною експозицією із фрагментарними посадками сосни та ділянками молодого листяного лісу [6], с. Романове Село, ботанічна пам'ятка природи місцевого значення урочище «Чумацька ділянка» [7], околиці сс. Городниця та Остап'є, Друга і Третя Городницька Товтри [3; 6; 7], південні околиці с. Яблунівка, західні схили ліворуч над дорогою, у напрямку до с. Завалів, лучно-степові угруповання з осокою низькою (*Carex humilis* Leys.) та сеслерією Хефлеровою (*Sesleria heufferiana* Schur) [3], с. Семенів, південна околиця біля пово-

роту на с. Могильницю, ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «На могилі» [7], околиці с. Богданівка [7]; у Чортківському районі відомо 9 місцезростань: с. Берем'яни, стрімкий південний схил «Червоної гори» [7], с. Добровляни, на сухих кам'янистих схилах серед кущів [3], с. Касперівці, ботанічний заказник загальнодержавного значення «Урочище Криве» [3], околиці м. Заліщики [5], між сс. Нирків і Солоне [5], поблизу с. Бедриківці, «Урочище Криве» [5], с. Крутилів [6], с. Саджівки, урочище «Волове» [6], с. Остап'є, урочище «Гостра могила» [3] (за останні 50 років три останні локалітети не підтверджені).

Отже, на території Тернопільської області виявлено 20 місцезростань *Pulsatilla grandis* Wender. – по 9 популяцій у Тернопільському і Чортківському та 2– у Кременецькому районах. З метою збереження та відтворення необхідно здійснювати системний моніторинг стану і динаміки їх чисельності, а у разі скорочення оперативного встановлювати фактори, що його спричинюють.

ЛІТЕРАТУРА

1. Буковська О.К. Деякі аспекти аутофитосозології міста Кременця. *Вісник Прикарпатського нац. ун-ту імені Василя Стефаника. Сер. Біологія*. 2007. Вип. 7–8. С. 32–34.

2. Горбняк Л.Т. Поширення *Pulsatilla grandis* Wend. (*Ranunculaceae*) в Україні. *Український ботанічний журнал*. 2012. 69, № 3. С. 371–379.

3. Горбняк Л.Т. *Pulsatilla grandis* Wender. в Україні (хорологія, еколого-ценотичні особливості, популяція та охорона): автореф. дис... канд. біол. наук: спец. 03.00.05 – ботаніка. К., 2015. 23 с.

4. Каталог видів флори і фауни України, занесених до Бернської конвенції про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі. Вип. 1. Флора [за ред. В.І. Чопика]. К., 1999. 20 с.

5. Микитюк Т. *Pulsatilla grandis* Wender. URL: <https://ukrbin.com/>

6. Оліяр Г.І., Проців Г.І. Флористичні особливості деяких урочищ Бережанського Опілля. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України*. 2012. Вип. 171. С. 131–134.

7. Фіторізноманіття заповідників і національних природних парків України. Ч. 2. Національні природні парки. [за ред. В.А. Онищенко, Т.Л. Андрієнко]. К.: Фітосоціоцентр, 2012. 580 с.

8. Червона книга України. Рослинний світ; [за ред. Я.П. Дідуха]. К.: Глобалконсалтинг, 2009. 912 с.

9. Штогрин М.О., Гоцкалюк Л.О. Географія поширення біорізноманіття на території Національного природного парку «Кременецькі гори». *Природа Західного Полісся та прилеглих територій*. 2014. № 11. С. 145–150.

Роман ДУМАНСЬКИЙ, Олександра КУЛІШ
(Херсон, Україна)

ПРОБЛЕМА ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА НАД ДІТЬМИ

На сьогоднішній день насильство над дітьми у сім'ях набуло такого страшного розмаху, який можна порівняти лише з наркоманією і алкоголізмом. На жаль, «в